

ЛІДЕРСТВО У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: ВІД “G7” ДО “E7”

LEADERSHIP IN WORLD ECONOMY: FROM "G7" TO "E7"

Досліджено закономірності зміни лідерства у світовій економічній системі – від країн “G7” до “E7”. Встановлено взаємозв'язок лідерства країн за економічним потенціалом з лідерством за показниками якості життя. Вивчено вирішальні фактори сталого розвитку національних економік: принципи моралі, стан освіти і науки, рівень продуктивних сил. В структурі поняття “якість життя” досліджено змістовну і операційну частини, які у сукупності відображають ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини. Проаналізовано стан якості життя в країнах “G7” і “E7”, а також Україні за набором показників (ВВП, Індекс розвитку людського потенціалу, рівень заробітної плати). Виявлено тенденції зміцнення позицій ТНК у світовій економіці. Аналізуються зміни в банківських системах провідних країн світу на підставі прогнозних показників ВВП, обсягу банківських активів і прибутковості банківських операцій. Розглянуто альтернативи розвитку світової фінансової системи на прикладі країн “G7” та “E7”. Наголошено на необхідності використання програмно-цільового підходу при формуванні стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Исследованы закономерности изменения лидерства в мировой экономической системе – от стран "G7" к "E7". Установлена взаимосвязь лидерства стран по экономическому потенциалу с лидерством по показателям качества жизни. Изучены факторы устойчивого развития национальных экономик: принципы морали, состояние образования и науки, уровень производительных сил. В структуре понятия "качество жизни" исследованы содержательная и операционная части, которые в совокупности отображают степень удовлетворения материальных и духовных потребностей человека. Проанализировано состояние качества жизни в странах "G7", "E7", Украине по набору показателей (ВВП, Индекс развития человеческого потенциала, уровень заработной платы). Выявлены тенденции укрепления позиций ТНК в мировой экономике. Анализируются изменения в банковских системах ведущих стран мира на основании прогнозных показателей ВВП, объема банковских активов и прибыльности банковских операций. Рассмотрены альтернативы развития мировой финансовой системы. Рекомендовано использовать программно-целевой подход при формировании стратегии социально-экономического развития страны.

Conformities to law of change of leadership are investigational in the world economic system - from the countries of "G7" to "E7". Intercommunication of leadership of countries is set after economic potential with leadership on the indexes of quality of life. The decision factors of steady development of national economies are studied: principles of moral, state of education and science, level of productive forces. Rich in content and operating parts that in totality represent the degree of satisfaction of material, cultural and spiritual necessities of man are investigational in the structure of concept "quality of life". The state of quality of life is analyzed in the countries

of "G7" and "E7", and also Ukraine after the set of indexes (GDP, Index of development of human potential, wage level). The tendencies of strengthening of positions of MNK are reduced in a world economy. Changes are analyzed in the banking systems of leading countries. The alternatives of development of the world financial system are considered. It is marked the necessity of the use of programmatic-having a special purpose approach at forming of strategy of socio-economic development of country.

Ключові слова: країни "G7", країни "E7", лідерство, розвиток, світова економіка, стратегія, якість життя

Вступ. *"Omnia mutantur, [mutabantur, mutabuntur] (Лат.). – Все змінюється, змінювалось і змінюватиметься"*. Наукові дослідження з проблем сталого розвитку цивілізації потрібно розпочинати і завершувати питанням щодо тривалості та якості життя. Аналіз необхідно здійснювати як по вертикалі (що ми мали в Україні, наприклад, в 1990р.; що маємо нині (2013р.), що матимемо у 2020р. чи у році 2050-му), так і по горизонталі, тобто порівняно з іншими країнами (Росією, Польщею, ФРН, США, Китаєм чи Індією).

У країнах з відкритою економікою діють закони конкуренції, закони ринку. Але чомусь для більшості країн в рамках СОТ діють закони так званої "відкритості", а для інших (наприклад, "G7") – з політико-торговельними бар'єрами. Йдеться про необхідність подальшого вдосконалення механізму функціонування світової економіки, який базується на системі інтересів її учасників [1]. Але найголовнішим критерієм існування людини на планеті залишатиметься її якість життя. Нами питання лідерства розглядається з намірів напрацювати такі наукові підходи до механізму управління національною економікою, щоб їх реалізація сприяла Україні наслідувати приклад кращих, приклад сильних і успішних – від "G7" до "E7", а не пасти задніх. Врешті-решт Україна, українці мають зайняти достойне місце серед країн-лідерів, серед країн з високим достатком життя їх громадян.

Постановка завдання. *"Expressum facit cessare tacitum (Лат.). – Грамотне формулювання не залишає місця довільному тлумаченню"*. Мета дослідження полягає в поглибленні теоретико-методологічних основ і формулюванні практичних рекомендацій стосовно принципів розробки та реалізації ефективного механізму управління національною економічною політикою з огляду на циклічність сталого розвитку світового господарства та з позицій тієї незаперечної залежності, що високий рівень якості життя визначається наявним високим економічним потенціалом.

Серед основних завдань наукового пошуку:

- простежити тенденції соціально-економічного розвитку цивілізації, коли на загальному фоні розвитку в одних країнах чи групах країн має місце зростання економічного потенціалу (наприклад, в країнах "E7"), в інших – зниження темпів розвитку ("G7") чи його занепад (Греція, Іспанія і т.д.);

- дослідити взаємозв'язок лідерства в економічному розвитку держави (групи країн) з лідерством за показниками якості життя;
- наголосити, що вирішальними факторами сталого розвитку національних економік є високий рівень духовності, високий рівень освіти і науки, високий рівень продуктивних сил (ключових галузей промисловості і АПК);
- проаналізувати, наскільки виважено формуються стратегії і програми соціально-економічного розвитку на рівні державного управління, організаційний механізм їх розробки та реалізації для успішного вирішення тріади проблем: соціальних, екологічних, економічних.

Методологія. *“Qui bene distinguit, bene docet (Лат.). – Хто добре аналізує, той добре вчить”*. Методологічну основу дослідження формують ключові положення, принципи та методи економічної теорії, у т.ч. напрацьовань нобелівських лауреатів, а також концептуальні підходи в економічній науці з вивчення проблем розвитку національних економік, функціональних і галузевих систем, геополітики, геоeкономіки, циклічності розвитку економічних систем. Серед використовуваних конкретних методів наукового пошуку: статистичний, системно-структурний, порівняння, логічного аналізу, програмно-цільовий, історичний та інші.

Результати дослідження. Якість життя: теорія питання. *“Salus populi suprema lex (Лат.). – Добробут народу – вищий закон”*. Після розвалу СРСР, СФРЮ, Варшавського договору на карті світу з'явилася низка нових держав. Усі зусилля їх урядів були спрямовані на становлення і розвиток інститутів ринкової економіки. Соціально орієнтовані пріоритети поступилися місцем прагматичному прагненню до отримання максимального прибутку окремого, незначного кола людей. Здійснювалися трансформаційні перетворення переважно не на покращення якості життя більшості населення.

У науковій літературі не існує загальноприйнятого визначення поняття “якість життя”. В той же час, в структурі розмаїття його визначень можна виділити змістовну і операційну частини [2]. У змістовній частині розкривається сам сенс поняття, а в операційній – конкретизується спосіб кількісного виміру рівня якості життя. У змістовній частині йдеться про ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини. Щоб предметно вести дискусію про міру задоволення тих чи інших потреб, по-перше, самі ці потреби повинні існувати; по-друге, має бути відомим базовий рівень їх задоволення; по-третє, повинна існувати процедура порівняння фактичного рівня задоволення потреб з базовим.

Процедури порівняння в операційній частині визначення поняття “якість життя” можна розділити на дві основні групи: 1) які базуються на суб'єктивній самооцінці; 2) які базуються на зовнішній об'єктивній оцінці. Розглянемо визначення якості життя, що ґрунтується на самооцінці. Так, за методикою ВООЗ, якість життя формулюється як сприйняття людьми свого положення в

суспільстві залежно від культурних особливостей і системи цінностей та у зв'язку з їх цілями, очікуваннями, стандартами, турботами. ВООЗ пропонує оцінювати якість життя за наступними параметрами: фізичними; психологічними; ступенем незалежності; життям в суспільстві; довіллям; екологією; духовністю і особистими переконаннями. Рівень життя при цьому багато в чому визначається очікуваннями кожної конкретної людини, а також від стандартів, прийнятих в мікросередовищі.

При визначенні якості життя, яке базується на зовнішній оцінці, дане явище відображає ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини, вимірюване компетентними і інформованими фахівцями за набором об'єктивних показників. Ми вважаємо, що в понятті “якість життя” варто також враховувати ступінь задоволення потреб в творчості, в саморозвитку і самореалізації своїх здібностей.

Розглядаючи те або інше явище, бажано його оцінювати з використанням як описових, так і якісних та кількісних критеріїв. Можливе використання інтегрального вимірника. Для кількісної порівняльної оцінки якості життя потрібні відповідні методики і вимірювальні інструменти. Порівнянність в просторі потрібна, щоб можна було коректно зіставляти оцінки, здійснені за цією методикою в різних країнах і регіонах, а порівнянність в часі – для вивчення динаміки якості життя в цілому і в розрізі по країнах і регіонах [3].

Якість життя: реалії. *“Dictis facta respondeant (Лат.). – Хай справи відповідають словам”*. Одним з основних показників світових рейтингів, що характеризує якість життя, є Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП). За ІРЛП Україна займає 76 місце серед 187 держав світу. Очікувана тривалість життя в Україні – 68,6 року. Це нижче від середньосвітового рівня (69,3 року). За ІРЛП ми займаємо 103-є місце. Нагадаємо, що тривалість життя в Україні в 1965-1966рр. складала 71,6 року. Найвищі показники тривалості життя в Японії – 83,2 року. Тривалість життя 80 років і вище – в 23 країнах, між 75 і 80 роками – в 29, між 70 і 75 роками – в 44 країнах.

За рівнем ВВП (ПКС) на душу населення Україна займає 90-е місце серед 169 країн з показником 6535 дол. США. У 1990р. вона займала 51-е місце, перевищуючи середньосвітовий рівень на 11%. Нині в середньому у світі показник ВВП (ПКС) на душу населення дорівнює 10631 дол. США, що в 1,6 рази більше, ніж в Україні. За період 1990-2008рр. індекс світового ВВП виріс на 190,7%. В Україні він впав до 74,1%. Світова економічна криза 2008-2009рр. не призвела до значного скорочення світового ВВП. У 2009р. проти попереднього, 2008-го, він знизився лише на 2,2%. В Україні він впав за рік на рекордних – 15,1%. У 2008г. ВВП України дорівнював 74,1%, в 2009р. – 62,9% від показників 1990р. Світовий ВВП за 1990-2009рр. виріс на 86,7% [4].

Станом на 01.10.2012р. середня зарплата в Україні склала 3110 грн. – 384 дол. США. Для порівняння наведені дані по країнах “G7” і “E7” в табл.1, 2.

Зарплата в Україні досить низька. Для аналізу наведемо інформацію щодо середньомісячної зарплати в Китаї, скориставшись даними Статистичної служби Китаю: 1960р. – 12 дол. США; 1970р. – 15; 1978р. (історичний III Пленум ЦК КПК) – 38; 1980р. – 42; 1990р. – 37; 2000р. – 94; 2010р. – 465; 2012р. – 656 дол. США. Середньорічне зростання мінімальної заробітної плати в КНР з 2011 по 2015 рік повинно скласти не менше 13%. Підвищення оплати праці входить в план на 12-у п'ятирічку і є одним з ключових завдань уряду.

Таблиця 1. Основні соціально-економічні показники країн “Великої сімки”

Країни	ВВП (номінал), млрд. дол. США	ВВП (ПКС), млрд. дол. міжнародних	ВВП (ПКС) на душу населення	Індекс розвитку людського потенціалу	Середньо-місячна зарплата, дол. США
США	15,094 (1)	15,064 (1)	46,860 (7)	0,910 (4)	3 263
Японія	5,867 (3)	4,395 (4)	33,885 (24)	0,901 (12)	2 522
Німеччина	3,571 (4)	3,089 (5)	36,081 (19)	0,905 (9)	2 720
Франція	2,773 (5)	2,216 (9)	33,910 (23)	0,884 (20)	2886
Велика Британія	2,432 (7)	2,254 (8)	35,059 (21)	0,863 (28)	3 065
Італія	2,195 (8)	1,829 (10)	29,480 (29)	0,874 (24)	2 445
Канада	1,736 (11)	1,391 (14)	39,171 (13)	0,908 (6)	2 724

Складено автором на підставі даних ООН, МВФ

За методикою Economist Intelligence Unit (EIU) оцінка індексу якості життя поєднує результати суб'єктивних відгуків про задоволеність життям (наскільки люди, за їх словами, щасливі) з об'єктивними критеріями якості життя по країнах. Розрахунки показали, що на вершині рейтингу комфортного життя розташувалася Швейцарія, далі – Австралія, Колумбія, Норвегія, Перу, Швеція, Естонія, Данія, Венесуела, Сінгапур, Хорватія, Нова Зеландія, Нідерланди, Канада і Гонконг. Серед досліджених 80-ти країн останньою йде Нігерія. Україна – на 78-му місці.

Таблиця 2. Основні соціально-економічні показники 7 найбільших країн з економікою, що розвивається (“Е7”)

Країни	ВВП (номінал), млн. дол. США	ВВП (ПКС), млрд. між-нар. дол.	ВВП (ПКС) на душу населення	Індекс розвитку людського потенціалу	Середньо-місячна зарплата, дол. США
Китай	7,298 (2)	11,316 (2)	7,544 (94)	0,687 (101)	656
Бразилія	2,477 (6)	2,309 (7)	11,273 (76)	0,718 (84)	778
Росія	1,858 (9)	2,376 (6)	15,612 (53)	0,755 (66)	1 215
Індія	1,848 (10)	4,470 (3)	4,347 (129)	0,687 (134)	295
Мексика	1,155 (14)	1,659 (11)	14,406 (60)	0,770 (57)	609
Індонезія	847 (16)	1,123 (15)	4,347 (122)	0,617 (124)	200

Туреччина	773 (18)	1,055 (16)	13,577 (65)	0,699 (92)	1 731
-----------	----------	------------	-------------	------------	-------

Складено автором на підставі даних ООН, МВФ

Від “G7” до “E7”? *“Qui non proficit, deficit (Лат.). – Хто не йде вперед, той відстає”*. Темпи зростання валового світового продукту (ВСП) упродовж останніх десяти років визначалися переважно станом економіки найвпливовіших держав світу – США, країн ЄС, Японії, Китаю, Індії, Бразилії, Росії. Найбільшими за розміром ВВП у світі країнами за станом на 2010р. є США – 26,0%, ЄС – 28,2%, Китай – 8,6%, Японія – 8,5%, Індія – 2,2%, Росія – 2,0% від валового світового продукту. За даними на 2009г., основні країни-імпортери: США – 12,7%, Німеччина – 7,1%, Китай – 6,2%, Франція – 4,4%, Японія – 4,2%, Великобританія – 4,1% від світового обсягу імпортової продукції. Основні країни-експортери: Китай – 10,3%, Німеччина – 8,6%, США – 8,1%, Японія – 5,0% світового експорту. Структура світової економіки у ВСП: сільське господарство – 4%, промисловість – 32%, сфера послуг – 64%.

За результатами останніх досліджень компанії PwC “Світ в 2050 році” [5], економічне зростання переміщується в країни, що швидко розвиваються (“E7”). З урахуванням оцінки ВВП (ПКС), до 2020р. країни “E7” мають випередити розвинені країни групи “G7”. Якщо використати в прогнозах оцінку ВВП за ринковим обмінним курсом (РОК), то розстановка сил в світі змінюватиметься дещо повільніше – країни “E7” переженуть “G7” орієнтовно в 2032р. У цьому ж році Китай має випередити США і стати найбільшою економічною державою у світі. Якщо ж при прогнозуванні брати за основу ПКС, то вказаний вище сценарій стане реальним до 2020р. (за останніми даними – до 2016р.).

У табл. 3 наводяться дати, коли, за прогнозами дослідників, країни “G7” можуть обігнати країни E7. Можна помітити, що зазначене завжди відбувається дещо пізніше у разі оцінок ВВП за ринковими обмінними курсами (РОК), і раніше, у разі прогнозів, складених на підставі ПКС. Зрозуміло, що перерозподіл сил залежатиме від багатьох чинників, у т.ч. за умови відсутності політичних (як це було з розвалом СРСР, СФРЮ, Варшавського договору чи при “різнокольорових революціях” у багатьох куточках світу) або екологічних катаклізмах (Чорнобиль-1986, Фукусіма-2012).

Таблиця 3. Розвиток світової економіки до 2050 року [5]

Країни-претенденти	Передбачувані дати перерозподілу сил на підставі оцінки ВВП (ПКС)	Передбачувані дати перерозподілу сил на підставі оцінки ВВП (РОК)
E7 замість G7	2017	2032
Китай замість США	2018	2032
Індія замість Японії	2011	2028
Росія замість Німеччини	2014	2042
Бразилія замість Великобританії	2013	2023

Мексика замість Франції	2028	2046
Індонезія замість Італії	2030	2039

Найбільш суттєве зростання частки у світовому ВВП припадатиме, насамперед, на Індію. У 2009р. частка Індії у світовому ВВП (РОК) складала лише 2%. До 2050р. її питома вага може зрости до 13%. Як впливає з прогнозів оцінки ВВП (ППС), Індія вже нині має випередити Японію, а США – до 2050р. Просування Індії в рейтингу ВВП (РОК) буде повільніший. За цим рейтингом Індія обійде Японію до 2030р., а до 2050р. наздожене й США.

До 2050р. Індонезія може піднятися з 16-го місця за розміром ВВП, яке вона займала в 2009р., на восьме місце. Індія має обігнати впродовж наступних 40 років не лише Італію (як показано в табл. 3), але і Францію, і Великобританію, і Німеччину. В 2050р. Великобританія обійме 9-те місце за показником ВВП (РОК), і 10-те місце за ВВП (ПКС) серед ТОП-10 (лідерів світової економіки).

147 транснаціональних корпорацій контролюють 40 відсотків світового багатства. *“Lucrum unius est alterius damnum (Лат.). – Прибуток одного – це збиток для іншого”.* В цілому ТНК забезпечують близько 50% світового промислового виробництва. На ТНК припадає понад 70% світової торгівлі. 40% світової торгівлі відбувається усередині ТНК, яка здійснюється не за ринковими, а за трансфертними цінами. З 100 найбільших економік у світі 52 складають ТНК, 48 припадає на національні економіки. ТНК справляють відчутний вплив в усіх регіонах світу за рахунок наявних фінансових важелів, політичного лобі, а також через зв'язки з громадськістю.

40% усього світового доходу контролюють 147 ТНК [6]. Їх список склали дослідники зі Швейцарського федерального інституту технологій в Цюріху (Swiss Federal Institute of Technology). Аналіз взаємозв'язків 43 тисяч ТНК визначив існування певного їх “ядра”. Опірається це “ядро”, насамперед, на банківську систему. На кожному етапі дослідження підтверджувалося основне припущення: незначна кількість ТНК шляхом прямого і непрямого володіння (через акції, облігації, інші цінні папери) контролює діяльність дрібніших корпорацій. Через них ТНК здійснюють величезний вплив і на усіх громадян.

За допомогою методів моделювання соціальних систем, учені проаналізували повну базу даних по корпораціях. При цьому ставилося за мету: з'ясувати архітектуру мереж власності в глобальній економіці. Учені використали базу даних Orbis за 2007 рік, у якій міститься інформація про 37 млн. компаній і інвесторів. З цього списку були виділені усі 43 060 ТНК, а також їх найпотужніші акціонери. Використання відповідної економіко-математичної моделі дало змогу виявити, яким чином одні ТНК контролюють інші через володіння пакетами акцій. Модель вказувала також на операційні доходи цих компаній. Вченим вдалося скласти карту розподілу економічного впливу ТНК. Модель виявила ядро з 1318 компаній, які мали найбільше

непрямих зв'язків з іншим бізнесом. З'ясувалося, що кожна з 1318 компаній безпосередньо пов'язана з двома або декількома іншими компаніями. Ті, у свою чергу, так або інакше брали участь в структурі власності ще в середньому 20 компаній. На лише 1318 компаній в сукупності доводиться 20% світового доходу. Через частки в акціонерному капіталі найкрупніші ТНК колективно володіють більшістю найпотужніших у світі компаній реального сектора економіки. На частку останніх припадає ще 60% світового доходу.

З'ясувалося також, що виявлені 1318 компаній, у свою чергу, колективно належать 147 ТНК. Таким чином, обмежене число ТНК поширює свій вплив далі і далі, утворюючи єдину мережу найбільших корпорацій на Землі. Проаналізувавши отримані дані і склавши карту мережі корпорацій, учені спробували також розкрити структуру і механізми управління цим “темним” світом корпоративних фінансів і власності. Вчені застосували рекурсивний алгоритм для виявлення існуючих між усіма учасниками експерименту відносин власності. В результаті вийшло графічне зображення мережі ТНК з 600 508 вузлами і 1 006 987 сполучними лініями. Корпорації зі “списку 147” контролюють 40% усього багатства в системі. По суті, менше 1% від усього числа компаній у світі змогли контролювати 40% усієї глобальної мережі. Більшість з них – це фінансові інститути. Не важко дійти висновку, що до складу Топ-20, а тим більше Топ-50 корпорацій, що управляють світом, входять Barclays Bank, JPMorgan Chase & Co, Goldman Sachs Group.

Варто, на нашу думку, зупинитися на такому аспекті в діяльності ТНК, як переміщення їх капіталу з країн базування (насамперед, “G7”) до країн, які приносять надприбутки (насамперед, “E7”). На підрозділи ТНК за межами країн базування припадає близько 10,3% світового ВВП і третина світового експорту. Порівняно з 2005-2007рр., чисельність зайнятих на підрозділах ТНК за межами країн базування виросла на 33,9%, обсяг продажів – майже на 35%, обсяг експорту – на 47,1%. Таким чином, навіть в умовах глобальної кризи спостерігається помітне зміцнення економічних позицій ТНК [7].

Банківський сектор, інвестиції: звідки і куди ідуть гроші. *”Mundus vult decipi [ergo decipiatur] (Лат.). – Світ хоче бути ошуканим, [так нехай же буде ошуканим]”.* Фахівці PricewaterhouseCoopers стверджують [5], що світова економіка переживатиме серйозні зміни. Сьогодні країни “E7” значно (майже удвічі) відстають від країн “G7” за сукупним обсягом ВВП. Однак протягом найближчих 20 років вони наблизяться до рівня розвинених країн, а через 40 років випереджатимуть їх приблизно на 45%. За останніми прогнозами, вже в 2023р. Китай перетвориться в найбільшу банківську економіку світу, обійшовши за цим показником США. Це відбудеться на 20 років раніше, ніж зазначалося в передкризових прогнозах. До 2030р. загальна вартість банківських активів у КНР перевищить 30 трлн. дол. США. В КНР – три найбільші у світі банки за показником обсягу ринкової капіталізації.

Індія, що має надзвичайно високий потенціал довгострокового зростання, може обійти Японію та вже в 2035р. мати третє місце серед країн з найбільшими банківськими активами. Для цього країні необхідно і надалі створювати сприятливі умови для зростання бізнесу. Із практичної точки зору це означає вкладення коштів в інфраструктуру, зняття перешкод виходу на ринки з метою заохочення конкуренції, а також скорочення бюрократичних процедур, зниження дефіциту бюджету та посилення освітньої роботи в сільських регіонах. Індія має випередити Великобританію до 2030р., а Бразилія – до 2050р. Бразилія має всі передумови для того, щоб до 2045р. залишити позаду Німеччину та Великобританію. Правда, за прогнозами, Мексика обійде Італію в 2048 році, а не в 2038р., як прогнозували в 2007р.

За прогнозами PwC 2007р., країни “E7” мали обійти країни “G7” за сукупною вартістю банківських активів в 2046р. За новим прогнозом це відбудеться на 10 років раніше – в 2036р. Зміна прогнозу свідчить про те, що світова фінансова криза позначилася на країнах “G7” набагато сильніше, ніж на країнах “E7”. Аналіз стану банківських систем країн світу проводився на підставі прогнозних показників ВВП, обсягу банківських активів та прибутковості банківських операцій.

На світовому фінансовому ринку йде жорстка боротьба за клієнтів банків. Експерти прогнозують, що до 2050р. частка банківських активів США в загальному обсязі світових банківських активів зменшиться з 21,7 до 14,8%. Аналогічна ситуація спостерігатиметься й в інших країнах, що входять до “G7”. Зокрема, частка активів Японії скоротиться з 11,0 до 3,8%, Німеччини – з 6,5 до 2,7%, Великобританії – з 7,3 до 1,1%, Франції – з 5 до 2,5%, Італії – з 4,8 до 1,8%, Канади – з 2,4 до 1,5%.

Водночас частка банківських активів країн, що входять до групи “E7”, навпаки, має збільшитися. Так, частка активів Китаю до 2050 р. зросте з 8,8 до 22,9%, Індії – з 1,4 до 12,2%, Росії – з 0,6 до 2,2%, Мексики – з 0,4 до 1,9%, Індонезії – з 0,3 до 1,6%, Туреччини – з 0,5 до 1,7%, Бразилії – з 1,5 до 3,4%. Окрім того, в перспективі очікується значне збільшення банківських активів і в інших країнах з економікою, що розвивається. Йдеться, зокрема, про ПАР, Аргентину, Саудівську Аравію, В’єтнам та Нігерію.

В середовищі “E7” обговорюються альтернативні перспективи щодо розвитку світової фінансової системи [5]. Йдеться про створення Банку БРІКС. Він може включати кошик резервних іноземних валют для створення фонду БРІКС та інших країн, що розвиваються, і стати противагою МВФ. Наполегливо виступає за створення банку БРІКС Індія. Позиція Китаю зводиться до того, щоб торгівля між країнами-членами групи БРІКС здійснювалася в їх національних валютах. Такий підхід спрямований на завершення панування долара і євро у світовій фінансовій системі. Обговорюється також питання щодо спільної валюти країн БРІКС на основі

загального кошику їх національних валют відповідно до внеску кожної країни. У лідерів країн БРІКС вирішення економічних проблем вважається пройденим етапом. Завдання полягає в тому, щоб стати достатньо самостійними й у фінансовій сфері. Адже відомо, що у світі давно “заправляють бал”, насамперед, фінанси, а не реальний сектор економіки.

Висновки. *“Quaerite, et invenietis (Лат.). – Шукайте і знайдете”.*

1. Під впливом чергових у циклічних процесах криз на світовій арені менш успішні країни відтісняються більш успішними. На початку III тисячоліття все голосніше про себе заявляють економічні об'єднання, які формуються у середовищі країн, що розвиваються. Так, економічний потенціал країн “Е7” вже найближчим часом перевершить потенціал країн “G7”.

2. Розвиток цивілізації пов'язаний зі змінами. Має діяти ефективний економічний механізм змін. Головна їх мета – достаток громадян. Є стратег – є стратегія. Недостатньо проголошувати обіцянки, заклики, кроки, програми, стратегії. Необхідно формувати організаційний механізм управління змінами.

3. Розвиненою може бути країна тільки з розвиненою промисловістю, розвиненим АПК. Реальний сектор економіки потребує інвестицій. Перший канал – це прибуток, за рахунок якого має здійснюватися оновлення технологій і техніки. Друге джерело, яке має носити не кабальний, а обслуговуючий характер, це – фінансова сфера, банки.

4. Ідея, новація має комерціалізуватися. Йдеться про зростаючі ринки збуту. Нині вони переміщуються з Заходу на Схід. На Схід переміщується й капітал. Відповідно, зростає добробут громадян цих країн.

5. У теорії цивілізаційного розвитку домінує доктрина лібералізму та його модифікацій (неолібералізм, ордолібералізм, лібертаріанізм і т.д.). Її дотримуються практично усі нобелівські лауреати. Додамо: переважно представники США. Остеронь поки що залишаються ідеологи економічних зрушень, що відбуваються, наприклад, в країнах “Е7”. Все має урівноважуватися – демократія з централізмом, державні інтереси з підприємницьким хистом людей. Стабільність має забезпечуватися у русі.

Література:

1. БРИК: предпосылки сближения и перспективы взаимодействия. – М.: ИЛА РАН, 2010. – 232 с.

2. Ткачев А.Н. Качество жизни населения как интегральный критерий оценки эффективности деятельности региональной администрации / А.Н. Ткачев, Е.В. Луценко – Кубанский государственный аграрный университет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ej.kubagro.ru/2004/02/14/>.

3. Айвазян С.А. Межстрановой анализ интегральных категорий качества жизни населения (эконометрический подход). – Препринт # WP/2001/124. – Москва: ЦЭМИ РАН, 2001. – 60 с.

4. Україна та топ-20: близько чи далеко? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fpsu.org.ua/index.php?option=article&id=5669&Itemid=uk>.

5. E7 проти G7 – хто переможе у змаганні з розмірів банківських активів? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pwc.com/ua/uk/press-room/release104.jhtml>.
6. Какие компании контролируют мировую экономику [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://delo.ua/world/kakie-kompanii-kontrolirujut-mirovuju-ekonomiku-166638/>.
7. Афонцев С. Будущее ТНК: тенденции и сценарии для мировой политики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4/.